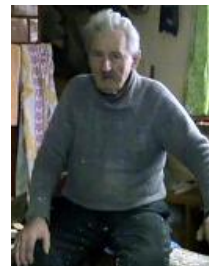

ANTONI FRĄCZEK

ur. 1924; Bukowa

Miejsce i czas wydarzeń	Polska, II wojna
Słowa kluczowe	Projekt "Rzemiosło. Etos i odpowiedzialność", II wojna światowa, żołnierze niemieccy, żołnierze sowieccy, jeńcy wojenni, getto, Żydzi

Stąd Niemcy, stamtąd sowieci

Poszedłem koniom dawać [jeść], bo konie wyprowadziłem w las, żeby nie zabrało wojsko. Sąsiedzi też wyprowadzili. Przyszedłem od tego konia, pełno żołnierzy polskich. Zaraz po sąsiedzku pszczoły były; [żołnierze] miodu nabrali, wypsuli te pszczoły. A później Niemcy. Tak jakby się zmówili – jak weszli do Bukowej, sowieci [weszli] z tej strony, tam jak szkoła jest. Tam się zeszli. Stąd Niemcy, stamtąd sowieci.

Rozbrajali żołnierzy. Bardzo zachęcali, ci sowieci: „Chadi, chadi, chadi...”, mówili, „Chadi, my, my zaraz, my pucimy... Pajdziecie do domu, kopać ziemniaczków tych...” A to nie [była] prawda. Zabrali, rozbroili, wywieźli ich na jakieś tam pole, okrążyli wartą, zrobili zeznanie. Kto miał rentę, odgnioty: do domu i kartoszków kopać. A tych poruczników, kaprali... Wszystkich zabrali i później tam, to Katynia wywieźli. I w [19]40 roku wymęczyli ich.

[Niemcy] założyli obóz w Bukowej, był dwa lata. [Umieścili tam] Żydów z tych bogatszych ziem, z za Biłgoraja het tam, [tych] co nie oddawali kontyngentów. I za druty, za druty do Bukowej. Żydzi z Biłgoraja, z Czarnogrodu, z bliskich okolic byli. Przejściowy był [obóz]. Zlikwidowali [go], zabrali [więźniów] tam na Dyle, za Biłgoraj później. U nas bali się, tu było ich ze sześciu, tych szwabów, wszyscy Ślązacy, bo umieli po polsku. I musiała [ich] furmanka codziennie wozić, po kolei. Później ludzie już i konie wysprzedali. Musieli jeździć do dowództwa, do Biłgoraja bez przerwy. Jak tam jechało czterech, to i furman. Nie mieliśmy samochodu. Żydów, to nie wiem jak tu dostarczali.

Data i miejsce nagrania	2012-02-23, Bukowa
Rozmawiał/a	Piotr Sztajdel
Transkrypcja	Arkadiusz Grochot, Katarzyna Kuć-Czajkowska
Redakcja	Michał Krzyżanowski, Małgorzata Maciejewska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"